

Тема 2 .
СУБ'ЄКТИ
МІЖНАРОДНОГО
ПРАВА

Суб'єкти міжнародного права – це учасники міжнародних відносин, що володіють юридичною незалежністю, наділені міжнародними правами та обов'язками і здійснюють їх у межах та на основі норм міжнародного права.

Суб'єкти МП поділяються на:

```
graph TD; A[Суб'єкти МП поділяються на:] --> B[1) первинні]; A --> C[2) вторинні.]; B --> D["(держави та народи і нації, що ведуть боротьбу за незалежність та створення власної національної держави)"]; C --> E["(міжнародні організації та державоподібні утворення.)"];
```

1) первинні

(держави та народи і нації, що ведуть боротьбу за незалежність та створення власної національної держави)

2) вторинні.

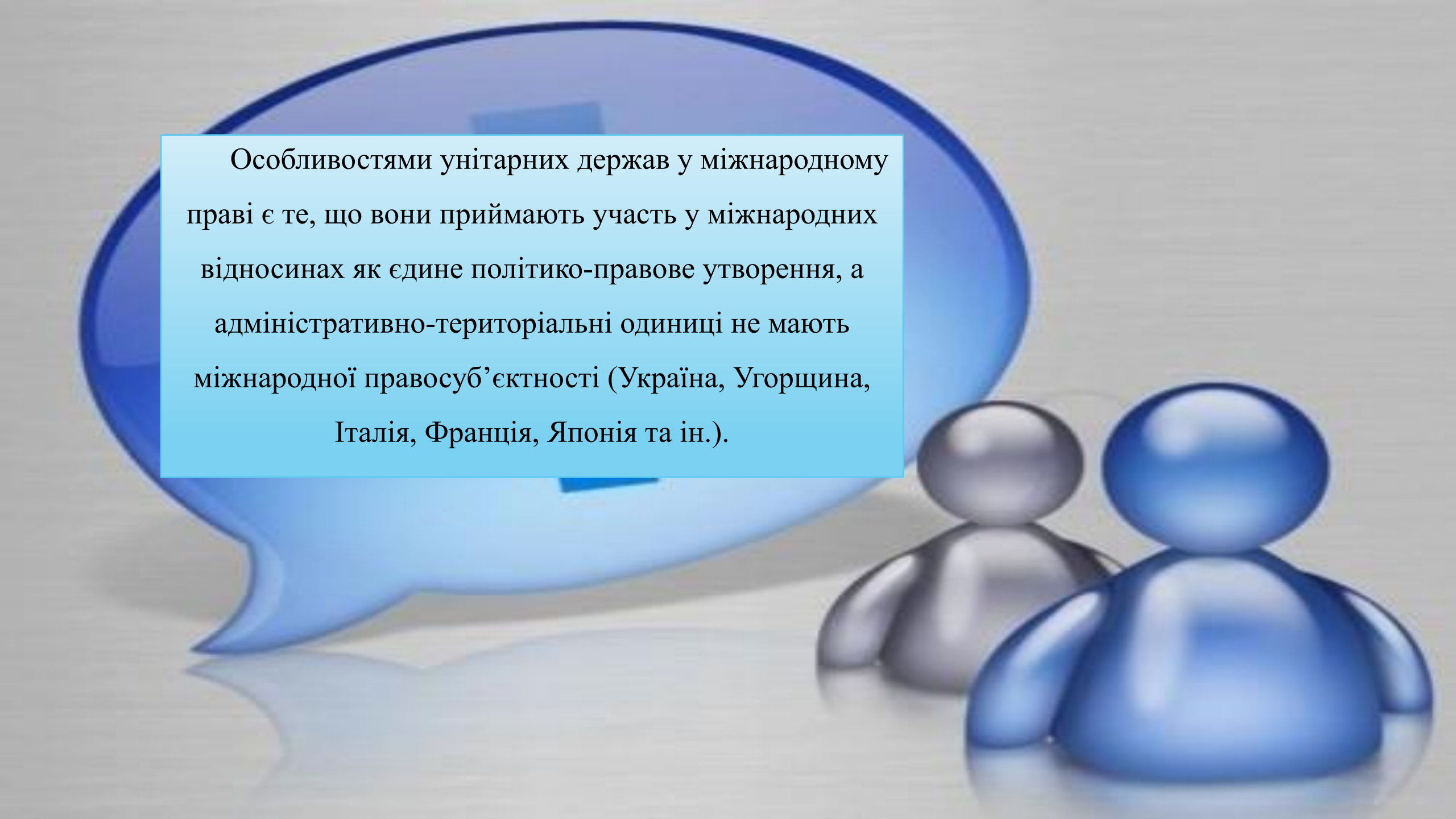
(міжнародні організації та державоподібні утворення.)

Держава, як первинний суб'єкт МП
наділена такими ознаками:

1) суверенітетом;

2) вона не тільки створює норми, але й гарантує їх виконання у міжнародних відносинах;

3) має універсальну правосуб'єктність, яка не має обмежень по предмету правового регулювання і часу.

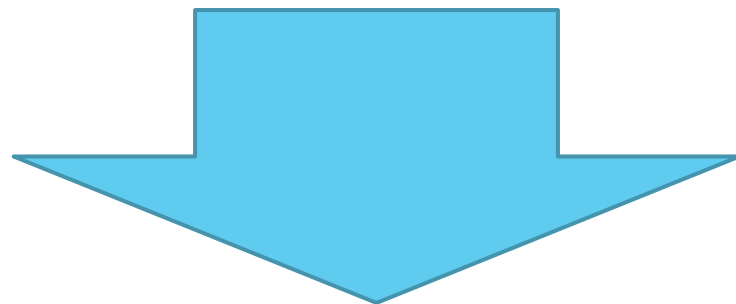
Особливостями унітарних держав у міжнародному праві є те, що вони приймають участь у міжнародних відносинах як єдине політико-правове утворення, а адміністративно-територіальні одиниці не мають міжнародної правосуб'єктності (Україна, Угорщина, Італія, Франція, Японія та ін.).

До складних держав відносять федерації та конфедерації.

Федерація – це таке державне утворення в склад якого входять республіки, штати, землі, кантони та інші за назвою територіальні одиниці, яким притаманна певна самостійність. Це виражається у існуванні власних виконавчих, законодавчих та судових органах влади, компетенція яких обмежується Конституцією федерації.

Конфедерація – це союз суверенних держав, що об'єднуються для досягнення певних цілей зафіксованих в угодах про створення конфедерації. Суб'єктами МП можуть бути як члени конфедерації так й конфедерація в цілому, за умови якщо це закріплено в установчих документах. Така форма є нестійкою і з часом трансформується або у федерацію, або у самостійні держави. Все залежить від тих цілей заради яких утворювалась конфедерація.

Під міжнародно-правовим визнанням у МП розуміють акт визнання вже існуючої держави, відповідно до норм міжнародного права, нових держав або урядів чи інших органів, що дозволяє встановити з ними офіційні або неофіційні, повні чи неповні, постійні чи тимчасові відносини, як з суб'єктами МП.

Видами визнання є визнання:

- 1) держав;
- 2) урядів;
- 3) народів, що реалізують право на самовизначення або національно-визвольних рухів;
- 4) воюючої або повсталі сторони;
- 5) організацій та рухів опору та ін.

Визнання уряду – це визнання державами нового уряду будь-якої країни, що прийшов до влади неконституційним шляхом.

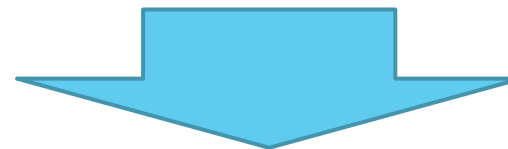
Визнання отримують й уряди, що знаходяться в еміграції або у вигнанні (під час ВВВ уряди Польщі та Норвегії керували своїми країнами з Лондону).

Традиційними формами міжнародно-правового визнання є: *визнання де-юре* та *визнання де-факто*.

Де-юре – це повне і остаточне визнання, що не може бути відкликано у випадку погіршення відносин між державами. Як наслідок де-юре між державами встановлюються дипломатичні, консульські, торгівельно -економічні та інші офіційні відносини, укладаються двосторонні міжнародні договори та інше.

Де-факто(напіввизнання) – це перехідний етап перед де-юре, який може бути відкликано. Воно передбачає встановлення консульських та торговельно-економічних відносин.

Визнання ад-хок (разове визнання) – застосовується у випадку разових відносин між суб'єктами МП при офіційному невизнанні.

Корінні народи – народи, що перебували на своїх землях до приходу туди переселенців з інших районів.

Їх нараховується близько 300 млн. З 1982 року при ООН працює робоча група по корінному населенню. Вона підготувала проект Декларації прав та свобод корінних народів, але серед прав немає права на самовизначення.

Міжнародні організації (МО) – це постійні об'єднання міжурядового та неурядового характеру, які створюються на основі міжнародної угоди з метою сприяння вирішенню міжнародних проблем, передбачених відповідним установчим документом, та розвитку всебічного співробітництва держав.

Міжнародні організації міжурядові – постійні об'єднання держав, створені на основі розробленої та схваленої державами міжнародної угоди або іншого установчого акту з метою координації зусиль урядів по вирішенню певних міжнародних проблем та сприянню розвитку всебічного співробітництва держав з різним соціальним устроєм.

Міжнародні організації неурядові – міжнародні об'єднання національних груп, спілок та приватних осіб неурядового характеру, створені ними з метою сприяння міжнародному співробітництву у політичній, економічній, науково-технічній, культурній, гуманітарній та інших галузях людської діяльності.

Державоподібні утворення (ДУ) – (квазідержави) – один з видів суб'єктів МП. До ДУ в першу чергу відносять так звані **“Вільні міста”**. Даний термін являє собою узагальнене поняття, оскільки застосовується не тільки до міст, але й до визначених районів. В першому випадку відповідне утворення називали **“вільним містом”**, в іншому – вільною територією або зоною (наприклад, вільне місто Данциг, Вільна територія Трієст). Вільні міста створювались як один із способів заморожування територіальних претензій, пом'якшення напруги у міждержавних відносинах, що виникає з приводу приналежності якої-небудь території.

На сьогоднішній день у світі існує єдине державоподібні утворення

Ватикан – якому притаманна певна специфіка. Зовні Ватикану (Священний престол) притаманні майже всі атрибути держави – невелика територія, органи влади та управління.

Однак про населення Ватикану можна говорити лише умовно: це відповідні посадові особи, що займаються справами католицької церкви.

Разом з тим Ватикан – не держава у соціальному розумінні як механізм управління певним суспільством, ним народженим та його представляючи.

Його можна розглядати як адміністративний центр католицької церкви.

Дякую за увагу!